

INFLUENȚA UTILIZĂRII EFICIENTE A RESURSELOR ÎNȚREPRINDERILOR DE CONSTRUCȚII ASUPRA REZULTATELOR FINALE ALE ACTIVITĂȚII LOR

Cristina Garabajii, Alina Stratila

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: Creșterea utilizării eficiente a resurselor întreprinderii influențează pozitiv asupra sporirii rezultatelor finale ale acesteia. Aprecierea performanțelor, obținute de întreprindere poate fi efectuată în baza utilizării indicatorilor profitului întreprinderii.

Cuvinte cheie: Resursele întreprinderii, rentabilitatea mijloacelor fixe, profitul net revenit la 1 leu al costului materialelor, rentabilitatea personalului, factorii de influență asupra rentabilității personalului.

Orice activitate umană este consumatoare de resurse și producătoare de efecte. Nivelul limitat al resurselor materiale, tehnice și de muncă presupune utilizarea lor rațională cu efectul maximal la cheltuielile minimale. Coraportul dintre rezultat (efect) și cheltuieli (resurse) determină eficiența utilizării acestor resurse.

Volumul resurselor are un caracter limitat și numai printr-o mai bună folosire a acestora se poate asigura creșterea economică a întreprinderii. Nivelul efectelor economice, ce se obțin, depind atât de efortul făcut, cât și de mărimea eficienței economice.

În literatura de specialitate se propune un șir de indicatori, ce caracterizează eficiența utilizării resurselor întreprinderii.

Astfel, eficiența utilizării *resurselor tehnice* ale întreprinderii poate fi apreciată prin randamentul mijloacelor fixe, capacitatea mijloacelor fixe etc. Eficiența utilizării *resurselor materiale* se caracterizează prin astfel de indicatori, ca coeficientul vitezei de rotație a mijloacelor circulante, durata medie a unei rotații etc. Utilizarea eficientă a *resurselor umane* poate fi evaluată prin determinarea productivității muncii, care, la rândul său, se caracterizează cu ajutorul a doi indicatori: randament și manoperă [1].

Drept baza pentru calculul indicatorilor sus numiți, de regulă, se folosește **volumul veniturilor din vânzări** – unul din cei mai principali indicatori rezultativi ai activității unei întreprinderi. Volumul veniturilor din vânzări influențează asupra stabilității financiare a întreprinderii, mărimii profitului, oportunității achitării cu bugetul, furnizorii, băncile, muncitorii etc. Din venitul din vânzări întreprinderea achită TVA, accize, recuperează uzura mijloacelor fixe, achită salariul lucrătorilor, acoperă alte cheltuieli.

Însă, în opinia autorilor, aprecierea performanțelor, obținute de întreprindere poate fi efectuată în baza utilizării indicatorilor **profitului întreprinderii**. Profitul este rezultatul final al activității întreprinderii și caracterizează eficiența lucrului acesteia. Capacitatea întreprinderii de a asigura un profit necesar determină existența ei și depinde mult de activitatea de conducere a managerilor.

Mărimea relativă a profitului este **rentabilitatea**, care caracterizează profitabilitatea întreprinderii. În opinia autorilor, rentabilitatea funcționării întreprinderii trebuie să fie determinată pe baza profitabilității resurselor, de care dispune întreprinderea, și anume, rentabilității mijloacelor fixe, profitului, revenit la 1 leu al costului materialelor și profitului net, revenit unui salariat din ramura construcțiilor.

Calculule privind determinarea utilizării eficiente a resurselor întreprinderilor din ramura construcțiilor sunt prezentate în tabelul 1.

Tabelul 1.

Calculul indicatorilor de utilizare eficientă a resurselor întreprinderilor

Indicatorul	2010	2011	Abatere
Rentabilitatea mijloacelor fixe, %	17,3	12,2	-5,5
Profitul net, revenit la 1 leu al costului materialelor, lei/lei	0,249	0,199	-0,05
Profitul net, revenit la un salariat din ramura construcțiilor, lei/om	35673	30975	-4698

Sursa: elaborat de autor în baza [2].

Este evident, că în an. 2011 se observă tendința de scădere a eficienței utilizării resurselor întreprinderilor din ramura construcțiilor față de an.2010. Luând în considerație faptul, că utilizarea eficientă

a resurselor umane mult influențează eficiența funcționării întreprinderii, atunci se prezintă rațional și oportun identificarea și studierea factorilor, ce influențează rentabilitatea personalului întreprinderii.

Reieșind din practica existentă, această influență nu poate fi determinată în mod direct, de aceea, în cadrul lucrării date, pentru rezolvarea acestei probleme, autorii propun aplicarea modelului economic de corelație între factorii de influență și rezultatul final.

Factorii, care influențează profitul net revenit la un salariat și caracterizează eforturile conducerii întreprinderii privind lucrul cu personal, sunt următorii:

X_1 – rata accidentelor de muncă, %

X_2 – ponderea salariaților, eliberați în decursul anului, în numărul total al salariaților, %

X_3 – cheltuielile pentru realizarea măsurilor de protecție a muncii, revenite la un salariat, lei

X_4 – cheltuielile pentru formarea profesională, revenite la un salariat, lei

X_5 – factorul timp este inclus pentru a exclude influența autocorelatei în seriile dinamice (t).

În urma analizei s-a stabilit că forma de dependență aleasă a profitului net, revenit la un salariat în ramura construcțiilor, de factorii selectați este corelativă și liniară, deoarece prin punctele graficelor construite se poate trage o linie dreaptă apropiată de toate punctele de pe grafic.

Prelucrând datele cu ajutorul programei QM, ecuația de regresie multiplă calculată are următoarea formă:
 $X_0 = 0,0423 - 0,0080x_1 - 0,0011x_2 + 0,0014x_3 + 0,0003x_4 + 0,0007t$.

Coeficientul de determinare $R^2 = 0,9153$, arată ca 91,53 % din variația profitului net, revenit la un salariat în ramura construcțiilor, este determinat de factorii cercetați: rata accidentelor de muncă, ponderea salariaților, eliberați în decursul anului, în numărul total al salariaților, cheltuielile pentru realizarea măsurilor de protecție a muncii, revenite la un salariat, cheltuielile pentru formarea profesională, revenite la un salariat.

Pentru a determina influența fiecărui factor cercetat asupra indicatorului rezultativ, se calculează coeficienții de elasticitate, care arată cu câte procente, în mediu, se va modifica valoarea indicatorului rezultativ odată cu schimbarea valorii factorului cu 1 % (tabelul 2) [3].

Tabelul 2.
Calculul coeficienților parțiali de elasticitate

Nr.	Indicatorii	X_1	X_2	X_3	X_4
1	Coeficientul de regresie	-0,0080	-0,0011	0,0014	0,0003
2	Valoarea medie a factorului studiat (x_i)	1,4943	54,9286	26,7457	34,5285
3	Valoarea medie a rezultatului (x_0)	0,022	0,022	0,022	0,022
4	Coeficientul parțial de elasticitate (E_i)	-0,5433	-2,7464	1,7019	0,4707

Sursa: analiza de corelație.

Sensul economic al coeficientului parțial de elasticitate poate fi interpretat în felul următor:

$E_1 = -0,5433$, coeficientul de elasticitate al factorului x_1 indică ca micșorarea ratei accidentelor de munca cu 1%, va asigura creșterea profitului net, revenit la un salariat în ramura construcțiilor, în mediu, cu 0,54 %;

$E_2 = -2,7464$, coeficientul de elasticitate al factorului x_2 indică că micșorarea ponderii salariaților eliberați în cursul anului în suma totală de salariați cu 1%, va asigura creșterea profitului net revenit la un salariat în ramura construcțiilor în mediu cu 2,74 %;

$E_3 = 1,7019$, coeficientul de elasticitate al factorului x_3 indică că creșterea cheltuielilor pentru realizarea măsurilor de protecție a muncii, revenite la un salariat cu 1%, va asigura creșterea profitului net, revenit la un salariat în ramura construcțiilor, în mediu, cu 1,70 %;

$E_4 = 0,4707$, coeficientul de elasticitate a factorului x_4 indică, că creșterea cheltuielilor pentru formarea profesională, revenite la un salariat cu 1%, va asigura creșterea profitului net, revenit la un salariat în ramura construcțiilor, în mediu, cu 0,47 %.

Cea mai mare influență asupra profitului net, revenit la un salariat o au factorii: ponderea salariaților, eliberați în decursul anului, în numărul total al salariaților ($E_2 = -2,7464$), cheltuielile pentru realizarea măsurilor de protecție a muncii, revenite la un salariat ($E_3 = 1,7019$).

În baza rezultatelor obținute în urma analizei efectuate, ajungem la concluzie, că conducerea întreprinderilor de construcții trebuie să acorde mai multă atenție gestionării stabilității personalului și creării condițiilor de muncă cu scopul asigurării rezervelor de creștere a performanțelor întreprinderii.

Bibliografie:

1. Черный Н., Блаж И. *Экономика современных фирм*. – Кишинев: Prut Internațional, 2003. – 362 с.
2. www.statistica.md, 10.11.12
3. Герасимович А.И. *Математическая статистика*. – 2-е изд., перераб. и доп. – Мн.: Выш. школа, 1983. – 279 с.